

Program promocji zdrowia osób starszych – zdrowego starzenia się

Opracowany w ramach Projektu LT-PL-3R-253 „Strengthening of cross-border cooperation towards ageing and social services”.

Partnerzy Projektu i uczestnicy jego działań uznają, że zdrowe starzenie się jest procesem ciągłym, zachodzącym na przestrzeni całego cyklu życia. Utrzymanie dobrego stanu zdrowia, dobrego samopoczucia osób starszych oraz wspieranie ich w tym zakresie niezależnie od tego, jak bardzo jest ono złożone, ma zasadnicze znaczenie dla umożliwienia osobom starszym dalszego uczestnictwa i poczucia własnej wartości.

W Projekcie przyjęto podejście uwzględniające cały okres życia, aby osiągnąć cel, jakim jest starzenie się w dobrym zdrowiu. Uznaje ono, że starzejemy się na różne sposoby i mamy różne potrzeby w różnych okresach, a na nasze zdrowie wpływa środowisko naturalne. Podejście to obejmuje zwiększenie wzrostu i rozwoju, zapobieganie chorobom i zapewnienie każdemu człowiekowi możliwości funkcjonowania w jak najlepszy sposób przez całe życie.

Ogólna wizja Programu

Starsi ludzie żyją godnie i komfortowo, dobrze się starzeją i kończą życie ciesząc się szacunkiem szacunkiem w społecznościach przyjaznych wiekowi.

Obszary działań strategicznych:

- 1. Godne starzenie się**
- 2. Opieka medyczna i rehabilitacja**
- 3. Lepsze życie z chorobami i schorzeniami przewlekłymi**
- 4. Wsparcie dla osób wymagających szczególnych usług opiekuńczych**
- 5. Pełen szacunek na koniec życia**

Obszar 1. Godne starzenie się

- Osoby starsze są aktywne fizycznie, umysłowo i społecznie, prowadzą zdrowy styl życia i wykazują większą odporność przez całe życie, co oznacza, że spędzają więcej czasu w dobrym zdrowiu i żyją samodzielnie.
- Osoby starsze są zdrowe i inteligentne, potrafią podejmować świadome decyzje dotyczące swojego zdrowia oraz wiedzą, kiedy i jak wcześniej uzyskać pomoc.
- Wszyscy w systemie opieki zdrowotnej i w szerszym sektorze społecznym rozumieją, co przyczynia się do zdrowego starzenia się i aktywnie działają na rzecz jego osiągnięcia.
- Wszystkie grupy osób starszych otrzymują wsparcie, aby starzeć się dobrze w sposób odpowiadający ich potrzebom i kulturze.
- Społeczności lokalne są przyjazne osobom starszym, realizują inicjatywy mające na celu ich zdrowie, włączenie, niezależność, szacunek i pełne uczestnictwo w życiu rodzinnym i społecznym.

Obszar 2. Opieka medyczna i rehabilitacja

- Innowacje i badania wspierają najlepsze praktyki w zakresie triage'u, oceny, opieki zintegrowanej, planowania wypisów, strategii rehabilitacyjnych i wsparcia działań następczych.
- Osoby starsze są wspierane podczas powrotu do zdrowia przez specjalistów i personel ogólny, który jest kompetentny i przygotowany do radzenia sobie ze złożonymi schorzeniami właściwymi dla wieku podeszłego,
- Rodzina i opiekunowie są przygotowani i wspierani w celu zapewnienia ciągłej rehabilitacji w domu i środowisku.
- Ocena jakości usług medycznych uwzględnia odczucia pacjentów, jak również wyniki kliniczne.

Obszar 3. Lepsze życie z chorobami i schorzeniami przewlekłymi

- Ulepszone metody wczesnego wykrywania i zapobiegania skutkują zmniejszeniem liczby osób starszych dotkniętych długotrwałymi i przewlekłymi schorzeniami.
- Osoby starsze z długotrwałymi schorzeniami zachowują najwyższy możliwy poziom sprawności psychicznej i fizycznej; cieszą się życiem i szacunkiem społeczeństwa.
- Osoby starsze cierpiące na choroby przewlekłe są "zdrowe i inteligentne", aktywnie samoorganizują się w zakresie swoich warunków życia do praktycznego i komfortowego funkcjonowania oraz otrzymują wsparcie, aby robić to bliżej domu.
- Pracownicy, którzy wspierają osoby starsze z długotrwałymi problemami zdrowotnymi dysponują odpowiednimi zasobami, strukturami i szkoleniami.
- Usługi wsparcia domowego i środowiskowego są powszechnie dostępne i dostosowane do potrzeb i preferencji osób starszych oraz zapewniają ich dobre samopoczucie.
- Usługi zdrowotne i opiekuńcze dla osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji i mających długotrwałe problemy zdrowotne są sprawiedliwe i przynoszą dobre efekty dla całej populacji.

Obszar 4. Wsparcie dla osób wymagających szczególnych usług opiekuńczych

Osoby starsze wymagające szczególnych usług opiekuńczych:

- są w stanie żyć tak niezależnie i aktywnie jak to tylko możliwe
- posiadają informacje i swobodę w dokonywaniu dobrych wyborów dotyczących opieki i wsparcia
- wiedzą, że pracownicy służby zdrowia rozumieją ich życzenia i wspierają ich potrzeby
- mają pewność, że informacje o ich sytuacji i potrzebach łatwo przepływają między pracownikami służby zdrowia,
- są objęte planami opieki, które zmniejszają prawdopodobieństwo pogorszenia ich stanu zdrowia
- są w stanie uzyskać dostęp do opieki i wsparcia niezależnie od swojej sytuacji finansowej
- łatwo przemieszczać się do i poprzez miejsca opieki, które najlepiej odpowiadają ich potrzebom.

Rodziny i opiekunowie otrzymują niezbędne wsparcie, informacje i szkolenia, aby pomóc osobom starszym, którymi się opiekują, a stres związany z opieką nie wpływa na ich własne zdrowie.

Obszar 5. Pełen szacunku koniec życia

- System opieki zdrowotnej jest odpowiedzią na cele i potrzeby osób starszych w końcowej fazie ich życia oraz na potrzeby ich rodzin, opiekunów i przyjaciół zaangażowanych na ich ostatnim etapie życia.
- Pracownicy służby zdrowia koordynują opiekę paliatywną, aby zapewnić pełne wykorzystanie wszystkich pracowników systemu opieki zdrowotnej. Wszyscy, którzy wspierają osoby umierające w podeszłym wieku, są świadomi planów osoby umierającej i znają swoją rolę w realizacji tych planów.
- Ludzie umierają czując się tak komfortowo i bezpiecznie, jak to tylko możliwe.
- Eksperckie porady i wsparcie są dostępne dla rodzin, innych opiekunów i pracowników służby zdrowia zaangażowanych w opiekę po zakończeniu życia.

Obszar 1. Godne starzenie się

Ten obszar działań jest skierowany na:

- maksymalizację jakości zdrowia fizycznego i psychicznego oraz dobrego samopoczucia ludzi przez całe ich życie,
- wsparcie inteligentnych i odpornych na zagrożenia zdrowotne osób starszych, rodzin i społeczności, aby pomóc osobom starszym w pozytywnym starzeniu się
- sprawiedliwe traktowanie grup ludności o gorszych wynikach zdrowotnych
- podejmowanie działań mających na celu poprawę fizycznych, społecznych i środowiskowych czynników starzenia się w dobrym zdrowiu,
- wspieranie zrównoważonego rozwoju społeczności przyjaznych osobom starszym i ich pozytywnemu starzeniu się.

Cele specyficzne

1. Budowa i wspieranie rozwoju społeczności przyjaznych dla osób starszych.

Promowanie koncepcji społeczności przyjaznych dla osób starszych na poziomach krajowych, regionalnych i lokalnych.

Zapewnienie doradztwa i narzędzia wspierających osoby starsze, władze lokalne i inne podmioty w ramach tworzenia i rozwój społeczności przyjaznych dla osób starszych oraz budowa baz wiedzy na temat najlepszych praktyk społeczności przyjaznych dla osób starszych.

Budowanie silnego partnerstwa pomiędzy instytucjami publicznymi i przyjaznymi osobom starszym społecznościami na rzecz komfortowego starzenia się w dobrym zdrowiu.

2. Zwiększenie odporności fizycznej i psychicznej osób starszych.

Poprawa dostępności programów wzmacniających siły osób starszych w domach i środowiskach społecznych.

Zwiększenie zrozumienia i partnerstwa w promowaniu zdrowia psychicznego osób starszych na poziomie indywidualnym, organizacyjnym i wspólnotowym.

Zachęcanie dostawców usług społecznych do promowania zdrowego żywienia, aktywności fizycznej i zdrowego stylu życia.

3. Współpraca na różnych szczeblach władzy w celu zapobiegania szkodom, chorobom i niepełnosprawności oraz poprawy bezpieczeństwa i niezależności osób starszych.

Współpraca między instytucjami rządowymi i organizacjami sektora społecznego w celu poprawy dostępu i koordynacji pomocy dla osób starszych odizolowanych społecznie i innych wrażliwych osób starszych oraz opracowania inicjatyw, które lepiej uwzględniają fizyczne i społeczne uwarunkowania zdrowego starzenia się.

Wspieranie inicjatyw, które maksymalizują starzenie się w dobrym zdrowiu poprzez wspierane budownictwo mieszkaniowe i społeczności przyjazne dla osób starszych, gdzie przyczyni się to również do regionalnego rozwoju gospodarczego i społecznego.

Promowanie wolontariatu, tworzenia sieci kontaktów i płatnej pracy wśród osób starszych, jako sposobu na wspieranie ich poczucia dobrego samopoczucia i więzi społecznych.

Poprawa dostępności obiektów architektonicznych i usług transportowych dla osób starszych

4. Poprawa świadomości zdrowotnej.

Wzmocnienie zdolności pracowników opieki zdrowotnej do zrozumienia potrzeb osób starszych w zakresie wiedzy na temat zdrowia oraz poprawa dostępności usług i zdolności reagowania na nie.

Poprawa skuteczności informacji na temat zdrowia przekazywanych przez instytucje sektora zdrowia i sektora społecznego.

Wspieranie wykorzystywania przez osoby starsze technologii służących komunikacji z placówkami służby zdrowia i ich rodzinami.

Zwiększenie dostępności informacji o starzeniu się w dobrym zdrowiu oraz usługach zdrowotnych i społecznych za pośrednictwem Internetu

Zwiększenie świadomości społeczeństwa i pracowników w zakresie planowania opieki i korzystania z niej w całym sektorze opieki zdrowotnej, instytucjach rządowych i społecznych oraz wśród osób starszych i w ich karierze zawodowej.

Obszar 2. Opieka medyczna i rehabilitacja

Ten obszar działań jest skierowany na:

- zapewnienie właściwego przyjęcia do szpitala osób starszych o poważnych i/lub pilnych potrzebach klinicznych/opiekuńczych
- koordynacja opieki w różnych specjalnościach oraz pomiędzy sektorem opieki społecznej a sektorem zdrowia
- zapewnienie, że pobyt w szpitalu jest bezpieczny dla osób starszych, które są słabe, wrażliwe lub cierpią na demencję
- pomoc osobom starszym w odzyskaniu, utrzymaniu lub dostosowaniu się do zmienionych poziomów funkcjonowania po poważnym wypadku lub chorobie
- poszukiwanie sposobów na wplatanie wsparcia rodzinnego i szerszego wsparcia społecznego w powrót do zdrowia i bieżące funkcjonowanie osoby starszej

Cele specyficzne

5. Ograniczenie liczby zbędnych przyjęć i poprawa procesów oceny.

Wspieranie inicjatyw mających na celu zmniejszenie liczby zbędnych porad i hospitalizacji poprzez m.in. rozszerzenie pomocy przedmedycznej, poprawę wsparcia

klinicznego w domach opieki, korzystanie z intensywnej pomocy domowej, rozwijanie ścieżek opieki geriatrycznej i stosowanie sprawdzonych rozwiązań technologicznych.

Współpraca z sektorem opieki zdrowotnej w celu usprawnienia narzędzi i procesów oceny nagłych przypadków oraz rozpowszechniania najlepszych praktyk.

6. Poprawa procedur i efektów leczenia osób starszych w szpitalu z powodu złego stanu zdrowia lub urazów.

Promowanie i wdrażanie sprawdzonych modeli opieki nad osobami starszymi w zakresie:

- poprawy transportu starszych pacjentów,
- poprawa jakości opieki nad osobami przyjmowanymi na wypadek upadków i złamań, w tym złamań stawu biodrowego, usprawnienie planowania wczesnego wypisu wspomaganego.

Wykorzystanie danych i doświadczeń osób starszych zagrożonych upadkiem i złamaniem, do ukierunkowania i koordynacji inwestycji i interwencji.

7. Wspieranie skutecznej rehabilitacji bliżej domu poprzez pracę w całym systemie.

Współpraca z sektorem (w tym z beneficjentami usług) w celu zidentyfikowania i promowania najlepszych praktyk w zakresie:

- partnerstwa na rzecz rehabilitacji z podstawową opieką zdrowotną, pielęgniarkami środowiskowymi, farmaceutami, osobami w podeszłym wieku, osobami świadczącymi pomoc domową, rodzinami osób starszych,
- modele oparte na domu i społeczności lokalnej, które wspierają rehabilitację i powrót do zdrowia osób starszych
- ułatwianie pracownikom zajmującym się rehabilitacją współpracy między grupami specjalistów i pracy na najwyższym poziomie.

Obszar 3. Lepsze życie z chorobami i schorzeniami przewlekłymi

Ten obszar działań jest skierowany na:

- zapewnienie osobom starszym narzędzi i wsparcia, którego potrzebują, w tym wskazówek, informacji i dostępu do technologii, w celu radzenia sobie z ich przewlekłymi schorzeniami i zmniejszenia ich wpływu na ich życie

- zapewnienie wszystkim pracownikom służby zdrowia i opieki społecznej potrzebnych im narzędzi i wsparcia, w tym informacji i zasobów, szkoleń, modeli opieki i dostępu do technologii, w celu wykrywania schorzeń przewlekłych na wczesnym etapie oraz ich leczenia i rehabilitacji
- poprawę usług z zakresu pomocy i opieki społecznej, podstawowej opieki zdrowotnej oraz usług opiekuńczych świadczonych przewlekle chorym osobom starszym
- wzrost zdolności do spowolnienia lub zatrzymania postępów schorzeń i chorób przewlekłych prowadzących do głębszego pogorszenia stanu zdrowia osób starszych.

Cele specyficzne

8. Udoskonalenie modeli opieki domowej i usługami wsparcia środowiskowego.

Identyfikacja i wdrożenie modeli opieki, które są zorientowane na osobę, oparte na jej potrzebach, sprawiedliwe oraz zapewniają dostępność, wysoką jakość i lepsze efekty dzięki usługom wsparcia domowego i środowiskowego. W tym celu należy:

- zaangażować beneficjentów usług i ich rodziny
- dokonać przeglądu systemu oceny potrzeb i koordynacji usług

9. Zapewnienie osobom pracującym z przewlekle chorymi osobami starszymi kierunkowych szkoleń oraz wsparcia merytorycznego i technicznego.

Zapewnienie, że programy nauczania studentów szkół wyższych oraz szkoleń personelu wspierają zintegrowany model opieki.

Opracowanie strategii mających na celu poprawę rekrutacji i utrzymania osób pracujących w sektorze opieki nad osobami starszymi.

Lepsze wykorzystanie zasobów służby zdrowia w celu poprawy opieki nad osobami starszymi w podstawowej opiece zdrowotnej, w domach rodzinnych i w domach opieki nad osobami starszymi.

Udoskonalenie szkoleń i informacji dla opiekunów rodzinnych, które pomogą im w bezpiecznym i kompetentnym wykonywaniu ich roli opiekuńczej i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób starszych.

10. Ulepszenie międzysektorowych i wewnętrznych standardów pracy.

Lepsze wykorzystanie sieci kontaktów w sektorach zdrowia, opieki i pomocy społecznej w celu wcześniejszego zidentyfikowania i wsparcia osób starszych mających problemy ze zdrowiem.

Dzielenie się zasobami edukacyjnymi i dobrymi praktykami w zakresie skutecznych sposobów zwiększania poziomu aktywności fizycznej wśród osób starszych, w tym przewlekle chorych.

Poprawa zarządzania lekami i zachęcanie do lepszej współpracy pomiędzy farmaceutami i innymi pracownikami służby zdrowia.

11. Wykorzystanie nowych technologii wspierających osoby starsze, w tym przewlekle chore

Włączenie aplikacji zdrowotnych skierowanych do osób starszych z długotrwałymi schorzeniami do rozwijanej obecnie biblioteki aplikacji zdrowotnych.

Promowanie wykorzystania nowoczesnych rozwiązań technologicznych w celu monitorowania warunków i łagodzenia izolacji społecznej, zwłaszcza wśród mieszkańców wsi.

Promowanie wykorzystania technologii wspomagających opiekę domową nad osobami starszymi.

Obszar 4. Wsparcie dla osób wymagających szczególnych usług opiekuńczych

Ten obszar działań jest skierowany na:

- zapewnienie ludziom odpowiedniego miejsca do uzyskania opieki i wsparcia, które najlepiej odpowiada ich potrzebom
- pomoc rodzinom w zapewnieniu najlepszego wsparcia przy jednoczesnym utrzymaniu własnego dobrobytu
- koordynowanie, integrowanie i upraszczanie usług zdrowotnych i socjalnych dla osób starszych wymagających szczególnych usług opiekuńczych

- zapewnienie elastycznych usług w zakresie opieki domowej i opieki nad osobami starszymi, które odpowiadają potrzebom coraz bardziej zróżnicowanej populacji osób starszych
- ograniczenie możliwych do uniknięcia wizyt na oddziałach ratunkowych i ostrej opieki wśród grupy potencjalnie dużej liczby użytkowników
- umożliwienie wszystkim osobom starszym o szczególnych potrzebach opiekuńczych łatwego dostępu do opieki i wsparcia, niezależnie od ich sytuacji finansowej
- promowanie innowacyjnych modeli kompleksowej opieki, które lepiej wspierają osoby starsze, ich rodzinę i otoczenie oraz opiekunów.

Cele specyficzne

12. Poprawa stanu zdrowia fizycznego i psychicznego osób starszych dotkniętych długotrwałymi chorobami psychicznymi i uzależnieniami.

Poprawa dostępu do usług w zakresie zdrowia fizycznego dla osób zależnych w zakresie zdrowia psychicznego i uzależnień oraz lepsza integracja tych usług z opieką stacjonarną lub domową.

13. Lepsza integracja usług dla osób mieszkających w domach opieki nad osobami starszymi.

Opracowanie standardowych protokołów skierowań i wypisów między placówkami opieki domowej dla osób w podeszłym wieku, farmaceutami, podstawową opieką zdrowotną (łącznie z dostawcami usług po godzinach pracy i poradnictwa medycznego), pogotowiem ratunkowym i służbami szpitalnymi.

Stworzenie warunków technologicznych w zakresie udzielania porad i wypisów w ośrodkach opieki dla osób starszych, zwłaszcza po godzinach pracy.

Wypracowanie rozwiązań, aby ośrodki opieki nad osobami starszymi mogły stać się podmiotami świadczącymi szerszy zakres usług na rzecz osób starszych.

14. Budowanie odporności i zdolności rodzin, grup wolontariuszy i innych grup społecznych, które wspierają osoby starsze o szczególnych potrzebach oraz osoby wymagające opieki paliatywnej.

Poprawa wsparcia dla nieformalnych opiekunów w zakresie różnych rodzajów opieki zastępczej, w tym doradztwa i informacji oraz szkoleń.

Obszar 5. Pełen szacunku koniec życia

Ten obszar działań jest skierowany na:

- poszanowanie celów i preferencji ludzi na ostatnich etapach ich życia
- dopasowanie opieki do fizycznych, emocjonalnych, społecznych i duchowych potrzeb jednostek i ich rodzin,
- dalsze zapewnianie wysokiej jakości opieki paliatywnej i przygotowanie systemu opieki zdrowotnej na przyszłe potrzeby w zakresie opieki paliatywnej
- zapewnienie skoordynowanej opieki odpowiadającej potrzebom wszystkich osób, niezależnie od miejsca ich pobytu
- zaangażowanie rodziny i przyjaciół, by wesprzeć umierające osoby starsze.

Cele specyficzne

15. Wzrost potencjału opieki paliatywnej bliżej domu.

Zapewnienie, by podstawowe elementy opieki paliatywnej (takie jak dostosowanie leczenia do celów chorego, podstawowe leczenie objawów i wsparcie psychospołeczne) były integralną częścią standardowej praktyki dla wszystkich odpowiednich pracowników służby zdrowia i pracowników służby zdrowia.

Lepsze wykorzystanie farmaceutów, pokrewnych funkcji zdrowotnych i zaawansowanych funkcji pielęgniarskich oraz pielęgniarek specjalistycznej opieki paliatywnej jako członków zintegrowanych zespołów opieki paliatywnej.

Zachęcanie do korzystania z nowych technologii, aby zarówno wspierać osoby u schyłku życia w pozostaniu w domu, jak i umożliwiać łatwy dostęp do wspólnej dokumentacji klinicznej oraz specjalistyczne wsparcie i doradztwo, takie jak teleopieka, e-monitoring i technologie wspomagające w domu.

16. Poprawa jakości i skuteczności opieki paliatywnej.

Opracowanie i uzgodnienie standardów w zakresie jakości usług opieki paliatywnej.

Wzrost liczby miejsc w ośrodkach opieki paliatywnej.

Doposażenie ośrodków opieki paliatywnej.

Prowadzenie badań doświadczeń chorego, jego rodziny i opiekunów w zakresie opieki świadczonej pod koniec życia w celu zapewnienia opieki skoncentrowanej na osobie.